

Kap. 1. Bokens overordnede perspektiv

Argumentere for hvorfor man bør studere organisasjoner.

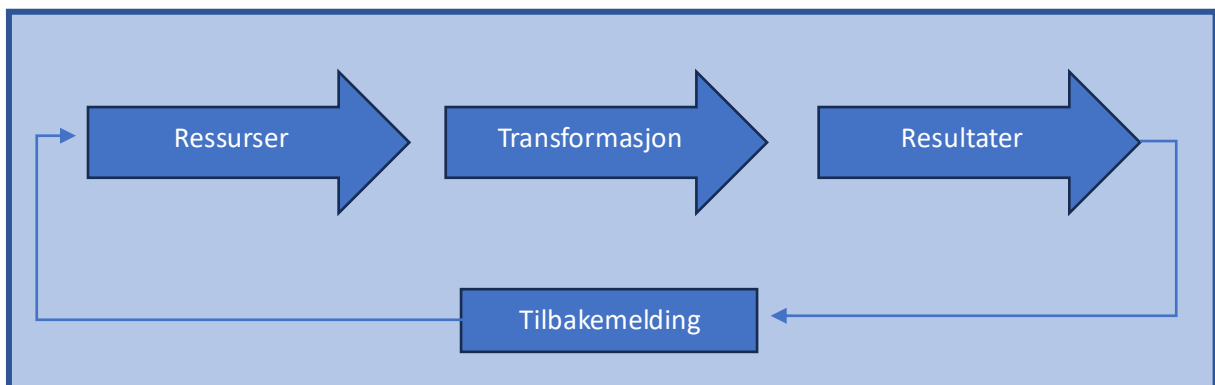
Det finnes flere grunner til hvorfor man bør studere organisasjoner, noen av disse er for å *få en forståelse av arbeidsmiljø, effektiv ledelse, optimalisering av ressurser, endringshåndtering, konflikthåndtering, innovasjon og samfunnspåvirkning*. Organisasjonsteori vil generelt sett gi en dypere forståelse i hvordan organisasjoner fungerer, hvordan de påvirker mennesker og samfunn, og hvordan de kan ledes mer effektivt.

Gjengi bokens definisjon av en organisasjon.

Bokens definisjon av en organisasjon er at en organisasjon er *et sosialt system som er bevisst konstruert for å løse spesielle oppgaver og realisere bestemte mål*. Noen av de sentrale elementene til denne definisjonen er «sosialt», «system», «bevisst konstruert», «løse oppgaver og realisere mål».

Beskrive hva det innebærer å betrakte en organisasjon som et produksjonssystem.

Å betrakte organisasjoner som et produksjonssystem betyr at organisasjoner må produsere et eller annet som noen opplever å ha nytte av. Det kan være et produkt (for eksempel en mobiltelefon), en tjeneste (for eksempel undervisning) eller beslutninger (for eksempel offentlig forvaltning, som produserer regler og vedtak om hvordan noe skal fordeles). Organisasjonen må altså medvirke til en verdiskapning hvis de skal overleve. Figuren nedenfor viser hvordan et produksjonssystem eller en verdiskapningskjede fungerer.

Forklare hva som menes med en verdiskapningskjede.

En verdiskapningskjede handler om at alle organisasjoner er avhengige av å få tilgang på noen ressurser. Begrepet «ressurser» angir at alle organisasjoner må hente inn noen ressurser fra omgivelsene, for eksempel råvarer, halvfabrikater eller informasjon. Derneft må disse råvarene transformeres eller omdannes til ferdige varer eller tjenester. Disse varene og tjenestene leveres så til kunder eller forbrukere som igjen gir en tilbakemelding, enten i form av penger de har betalt for varen eller tjenesten, eller i form av annen støtte. Dette er illustrert i figuren over.

Redegjøre for hvilke elementer som kjennetegner en organisasjon.

En organisasjon kan defineres som en samling av mennesker og ressurser som arbeider sammen for å oppnå spesifikke mål eller oppgaver. Noen av elementene som kjennetegner en organisasjon er mål, formål, menneskelige ressurser, struktur, kommunikasjon, ressurser, kultur, verdier, ledelse, miljøpåvirkning, tilpasningsevne og samhandling med omgivelsene.

Definerer hva som menes med begrepet «organisasjonsatferd».

Organisasjonsatferd referer til studiet av hvordan individer, grupper og strukturer innenfor en organisasjon samhandler med hverandre og påvirker organisasjonens funksjon og ytelse. Det omfatter observasjon og analyse av hvordan mennesker opptrer, reagerer og samhandler i organisatoriske miljøer. Organisasjonsatferd er en viktig del av organisasjonsteorien og ledelsesfaget som påvirker hvordan organisasjoner fungerer.

Kjenne til de fire sentrale typene organisasjonsatferd som boken setter søkelys på.

Boken har ut ifra organisasjonsforskning viet mest oppmerksomhet på fire sentrale atferdsprosesser. Disse er «Motivasjon og ytelse», «Kommunikasjon», «Beslutninger» og «læring og innovasjon». Disse vil bli diskutert videre i senere kapiteler.

Forklare skillet mellom formelle og uformelle trekk ved en organisasjon.

Formelle trekk ved en organisasjon er bevisste besluttet og ofte nedfelt skriftlig blant annet i planer, organisasjonskart og stillingsinstrukser, og består i hovedsak av to komponenter. Disse er «mål og strategi» og «formelle organisasjonsstruktur».

Uformelle trekk ved en organisasjon kan både styrke og svekke effekten av de formelle elementene på de ansattes atferd. For eksempel kan det i en organisasjon utvikle seg et sett uformelle regler (normer) som går på tvers av det organisasjonen ønsker. Men det kan også være slik at uformelle og formelle elementer støtter opp under hverandre.

Redegjøre for hvilke forhold som kan påvirke organisasjonsatferd og prosesser

Organisasjonen må ta hensyn til kunder og forbrukere, til offentlig regulering, til konkurrenter og mange andre ting. Det gjør at organisasjonen sjeldent står helt fritt til å velge mål, strategi og struktur. Samtidig vil organisasjonskultur og uformelle maktforhold ofte henge tett sammen med den kultur og de maktforhold vi finne i omgivelsene. Tre forhold er spesielt viktige når vi snakker om forholdet mellom organisasjon og omgivelser, disse er: «avhengighet», «usikkerhet» og «ytre press».

Skille mellom form tjenesteproduksjon og vareproduksjon.

Vareproduksjon består i å lage fysiske ting som biler, grønnsaker, leskedrikker, klær og elektronisk utstyr. Varer har den egenskapen at de kan produseres for lager, noe som innebærer at de ikke trenger å konsumeres med en gang. Det trenger ikke å være en direkte relasjon mellom produsent og konsument, du trenger ikke møte produsent for å kjøpe en ny telefon.

Tjenesteproduksjon eller tjenester er derimot immaterielle, det vil si at de ikke er fysiske ting. Når du har fått et godt råd fra en konsulent eller når du har hørt et spennende foredrag, er ikke dette noe som manifesteres fysisk. I tillegg konsumeres tjenester samtidig som de produseres.

Drøfte hva som er de viktigste forskjellene mellom offentlig og private organisasjoner.

Den største forskjellen mellom offentlig og private organisasjoner er at offentlige er eid av det offentlige (statlig eller lokale myndigheter) og formelt sett styrt av valgte politikere. Private organisasjoner er eid og styrt av private investorer.

Siden offentlige organisasjoner styres av folkevalgte representanter må de ta hensyn til demokratiske grupper, og de er ofte multifunksjonelle, noe som betyr at de må ta hensyn til flere og muligens motstridene hensyn.

Gjengi en oversikt over hva slags konsekvenser IKT og digitalisering kan ha for organisasjoner.

Den raske utviklingen i teknologi gjør at organisasjoner må utviklere seg med teknologien for å henge med og overleve. For eksempel visst et selskap bruker 10 timer på en håndlaget skjorte og selger denne skjorten for 100 kr, vil et annet selskap kjøpe seg symaskin og bruke 1 time på akkurat samme skjorte og selge denne for 20 kr. Dette gjør at konsumentene velger den billigere skjorten, og selskapet tjener 200 kr på samme tid som det andre selskapet tjener 100 kr. Digitaliseringen gjør det også mulig for organisasjoner å for eksempel tegne og designe et produkt en plass, men produsere vare en helt annen plass, foretrukket billigere plass.